

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSFORORDNING (EF) nr. 261/2004

2007/EØS/54/21

av 11. februar 2004

om fastsettelse av felles regler for erstatning og assistanse til passasjerer ved nektet ombordstigning og ved innstilte eller vesentlig forsinkede flyginger samt om oppheving av forordning (EØF) nr. 295/91*

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN
EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske
felleskap, særlig artikkel 80 nr. 2,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske
og sosiale komité⁽²⁾,

etter å ha rådspurt Regionkomiteen,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽³⁾, på
grunnlag av Forlikskomiteens felles forslag av 1. desember
2003, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Fellesskapets tiltak på området lufttransport bør blant annet ta sikte på å sikre et høyt beskyttelsesnivå for passasjerene. Det bør dessuten tas fullt hensyn til de allmenne kravene til forbrukervern.
- 2) Nektet ombordstigning og innstilte eller vesentlig forsinkede flyginger forårsaker alvorlige problemer og bryr for passasjerene.
- 3) Selv om rådsforordning (EØF) nr. 295/91 av 4. februar 1991 om fastsettelse av felles regler ved nektet ombordstigning i regelbundet luftfart⁽⁴⁾ ga passasjerene en grunnleggende beskyttelse, er antall passasjerer som nektes ombordstigning mot sin vilje fortsatt for høyt, og det samme gjelder det antall som berøres av innstilte flyginger uten forvarsel samt av vesentlige forsinkelser.

4) Fellesskapet bør derfor forbedre standardene for beskyttelse som er fastsatt i nevnte forordning, både for å styrke passasjerenes rettigheter og for å sikre at luftfartsselskaper utøver virksomhet på like vilkår i et liberalisert marked.

5) Siden skillet mellom regelbundet og ikke-regelbundet flyging ikke lenger er like tydelig, bør slik beskyttelse gjelde passasjerer på både regelbundne og ikke-regelbundne flyginger, herunder flyginger som inngår i pakketurer.

6) Den beskyttelse som gis passasjerer som reiser fra en lufthavn i en medlemsstat, bør utvides til å omfatte passasjerer som reiser fra en lufthavn i en tredjestat til en lufthavn i en medlemsstat, dersom et EF-luftfartsselskap utfører flygingen.

7) For å sikre en effektiv anvendelse av denne forordning bør de forpliktelser den fastsetter påhvile det luftfartsselskapet som utfører eller har til hensikt å utføre en flyging, enten med eget luftfartøy, med luftfartøy som leies med eller uten besetning, eller på noen annen måte.

8) Denne forordning bør ikke begrense det utførende luftfartsselskaps rett til å søke erstatning fra noen, herunder tredjemann, i samsvar med gjeldende lovgivning.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 46 av 17.2.2004, s. 1, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 171/2004 av 3. desember 2004 om endring av EØS-avtalens vedlegg XIII (Transport), se EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende nr. 26 av 26.5.2005, s. 21.

⁽¹⁾ EFT C 103 E av 30.4.2002, s. 225 og EUT C 71 E av 25.3.2003, s. 188.

⁽²⁾ EFT C 241 av 7.10.2002, s. 29.

⁽³⁾ Europaparlamentsuttalelse av 24. oktober 2002 (EUT C 300 E av 11.12.2003, s. 443), Rådets felles holdning av 18. mars 2003 (EUT C 125 E av 27.5.2003, s. 63) og Europaparlamentets holdning av 3. juli 2003. Europaparlamentets lovgivende resolusjon av 18. desember 2003 og rådsbeslutning av 26. januar 2004.

⁽⁴⁾ EFT L 36 av 8.2.1991, s. 5.

9) Antall passasjerer som nektes ombordstigning mot sin vilje, bør reduseres gjennom et krav om at luftfartsselskapene i stedet for å nekte passasjerer ombordstigning, oppfordrer passasjerer til frivillig å gi avkall på sin bestilling mot en form for vederlag, og gir full erstatning til de som til slutt nektes ombordstigning.

- 10) Passasjerer som nektes ombordstigning mot sin vilje, bør få mulighet til enten å avlyse sin flyging og få billettprisen refundert, eller å fortsette flygingen på tilfredsstillende vilkår, og bør tas hånd om på egnet måte mens de venter på en senere flyging.
- 11) Frivillige bør også få mulighet til enten å avlyse sin flyging og få billettprisen refundert, eller å fortsette flygingen på tilfredsstillende vilkår, siden de opplever samme form for vanskeligheter på reisen som passasjerer som nektes ombordstigning mot sin vilje.
- 12) Problemer og bry for passasjerer forårsaket av innstilte flyginger bør også reduseres. Dette bør skje ved at luftfartsselskapene tilskyndes til å informere passasjerene om innstilte flyginger før fastsatt avgangstid og dessuten tilby dem rimelig omruting, slik at passasjerene kan legge andre planer. Dersom luftfartsselskapene unnlater å gjøre dette, bør de gi passasjerene erstatning, med mindre den innstilte flygingen skyldes ekstraordinære omstendigheter som ikke kunne vært unngått selv om alle rimelige tiltak var truffet.
- 13) Passasjerer fra innstilte flyginger bør enten kunne få billettprisen refundert eller tilbys omruting på tilfredsstillende vilkår, og bør tas hånd om på egnet måte mens de venter på en senere flyging.
- 14) På samme måte som under Montreal-konvensjonen bør luftfartsselskapenes forpliktelser være begrenset eller bortfalle i tilfeller der en hendelse er forårsaket av ekstraordinære omstendigheter som ikke kunne vært unngått selv om alle rimelige tiltak var truffet. Slike omstendigheter kan særlig inntreffe ved politisk ustabilitet, værforhold som gjør det umulig å gjennomføre vedkommende flyging, sikkerhetsrisiki, uforutsette mangler ved flysikkerheten og streiker som påvirker driften til det utførende luftfartsselskap.
- 15) Ekstraordinære omstendigheter bør anses for å foreligge dersom en beslutning tatt som ledd i styringen av lufttrafikken, som gjelder et bestemt luftfartøy en bestemt dag, fører til en vesentlig forsinkelse, en forsinkelse natten over, eller en eller flere innstilte flyginger med dette luftfartøyet, selv om luftfartsselskapet har truffet alle rimelige tiltak for å unngå forsinkelser eller innstilte flyginger.
- 16) I tilfeller der en pakketur innstilles av andre årsaker enn en innstilt flyging, bør denne forordning ikke få anvendelse.
- 17) Passasjerer fra en flyging som er forsinket i et nærmere angitt tidsrom, bør tas hånd om på egnet måte og få mulighet til enten å avlyse sin flyging og få billettprisen refundert, eller å fortsette flygingen på tilfredsstillende vilkår.
- 18) Ivaretagelse av passasjerer som venter på en alternativ eller forsinket flyging, kan begrenses eller bortfalle dersom den i seg selv ville ført til ytterligere forsinkelse.
- 19) Utførende luftfartsselskaper bør ta hensyn til særlige behov hos bevegelseshemmede personer og eventuelle personer som følger dem.
- 20) Passasjerene bør få fullstendig informasjon om sine rettigheter i tilfeller der de nektes ombordstigning og ved innstilte eller vesentlige forsinkede flyginger, slik at de faktisk kan ivareta sine rettigheter.
- 21) Medlemsstatene bør fastsette regler for sanksjoner som får anvendelse ved overtredelse av bestemmelsene i denne forordning, og sikre at disse sanksjonene anvendes. De fastsatte sanksjonene bør være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.
- 22) Medlemsstatene bør sikre og overvåke at deres luftfartsselskaper generelt sett overholder denne forordning og utpeke et egnet organ til å håndheve den. Overvåkingen bør ikke berøre passasjerenes og luftfartsselskapenes rett til erstatningssøksmål i henhold til nasjonal lovgivning.
- 23) Kommisjonen bør analysere anvendelsen av denne forordning og særlig vurdere muligheten for å utvide dens virkeområde til alle passasjerer som har en avtale med en reisearrangør eller med et EF-luftfartsselskap, når de reiser fra en lufthavn i en tredjestat til en lufthavn i en medlemsstat.
- 24) En ordning med sikte på større samarbeid om bruken av Gibraltar lufthavn ble avtalt i London 2. desember 1987 mellom Kongedømmet Spania og Det forente kongerike i en felles erklæring fra de to statenes utenriksministre. Denne ordningen er ennå ikke iverksatt.
- 25) Forordning (EØF) nr. 295/91 bør derfor oppheves —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

*Artikkel 1***Formål**

1. I denne forordning fastsettes, på de angitte vilkår, de rettigheter for passasjerer som minst skal gjelde når:
 - a) de nektes ombordstigning mot sin vilje,
 - b) en flyging innstilles,
 - c) en flyging er forsinket.

2. Anvendelsen av denne forordning på Gibraltar lufthavn skal anses å ikke berøre den rettslige stilling for henholdsvis Kongeriket Spania og Det forente kongerike med hensyn til tvisten om suverenitet over territoriet der lufthavnen ligger.

3. Anvendelsen av denne forordning på Gibraltar lufthavn skal utsettes til ordningen i den felles erklæring fra utenriksministrene i Kongeriket Spania og Det forente kongerike av 2. desember 1987 trer i kraft. Regjeringene i Spania og Det forente kongerike vil underrette Rådet om ikrafttredelsesdatoen.

Artikkel 2

Definisjoner

I denne forordning menes med:

- a) «luftfartsselskap», et lufttransportforetak som har gyldig lisens,
- b) «utførende luftfartsselskap», et luftfartsselskap som utfører eller har til hensikt å utføre en flyging i henhold til en avtale med en passasjer eller på vegne av en annen person, juridisk eller fysisk, som har inngått en avtale med vedkommende passasjer,
- c) «EF-luftfartsselskap», et luftfartsselskap med gyldig lisens utstedt av en medlemsstat i samsvar med bestemmelsene i rådsforordning (EØF) nr. 2407/92 av 23. juli 1992 om lisenser til luftfartsselskaper⁽¹⁾,
- d) «reisearrangør», en arrangør i henhold til artikkel 2 nr. 2 i rådsdirektiv 90/314/EØF av 13. juni 1990 om pakkereiser, herunder pakkeferier og pakketurer⁽²⁾, med unntak av luftfartsselskaper,
- e) «pakkereise», de tjenester som er definert i artikkel 2 nr. 1 i direktiv 90/314/EØF,
- f) «billett», et gyldig dokument som gir rett til transport, eller tilsvarende i en annen form enn papir, herunder i elektronisk form, som er utstedt eller godkjent av luftfartsselskapet eller dets godkjente agent,
- g) «reservasjon», det faktum at passasjerer har en billett eller annet bevis som viser at reservasjonen er akseptert og registrert av luftfartsselskapet eller reisearrangøren,
- h) «endelig bestemmelsessted», det bestemmelsessted som er anført på billetten som framvises ved innsjekkingsranken eller, ved korresponderende flyginger, på billettcupongen for den siste flygingen; tilgjengelige alternative korresponderende flyginger skal ikke tas hensyn til dersom den opprinnelige ankomsttiden overholdes,
- i) «bevegelseshemmet person», person som har nedsatt bevegelse i forbindelse med bruk av transportmidler på grunn av fysisk funksjonshemming (sensorisk eller bevegelsesmessig, permanent eller midlertidig), mentalt handikap, alder eller nedsatt funksjonsevne av andre

årsaker, og som er i en situasjon som krever særlig oppmerksomhet og at ytelser som tilbys alle passasjerer, tilpasses personens behov,

- j) «nektet ombordstigning», avvisning av passasjerer på en flyging, selv om de har møtt til innsjekking på de vilkår som er fastsatt i artikkel 3 nr. 2, unntatt når det er rimelig grunn til avvisningen, f.eks. av helse- eller sikkerhetsmessige årsaker eller fordi reisedokumentene er utilstrekkelige,
- k) «frivillig», en person som har møtt til innsjekking på de vilkår som er fastsatt i artikkel 3 nr. 2, og som etter oppfordring fra luftfartsselskapet er villig til å gi avkall på sin bekreftede reservasjon mot erstatning,
- l) «innstilt flyging», en planlagt flyging som ikke gjennomføres og der minst ett sete var reservert.

Artikkel 3

Virkeområde

1. Denne forordning får anvendelse på:
 - a) passasjerer som reiser fra en lufthavn som ligger på en medlemsstats territorium der traktaten får anvendelse,
 - b) passasjerer som reiser fra en lufthavn som ligger i en tredjestat til en lufthavn som ligger på en medlemsstats territorium der traktaten får anvendelse, og det utførende luftfartsselskap for flygingen er et EF-luftfartsselskap, med mindre de har mottatt ytelser eller erstatning og har fått assistanse i denne tredjestaten.
2. Nr. 1 får anvendelse forutsatt at passasjerene:
 - a) har en bekreftet reservasjon på vedkommende flyging, og unntatt ved en innstilt flyging som nevnt i artikkel 5, møter til innsjekking
 - som fastsatt på det tidspunkt som skriftlig er angitt på forhånd (herunder i elektronisk form) av luftfartsselskapet, reisearrangøren eller et godkjent reisebyrå,
 eller, dersom det ikke er angitt noe tidspunkt,
 - senest 45 minutter før kunngjort avgangstid, eller
 - b) er overført av et luftfartsselskap eller en reisearrangør fra den flygingen der de hadde en reservasjon til en annen flyging, uansett årsak.
3. Denne forordning får ikke anvendelse på passasjerer som reiser gratis eller til reduserte priser som verken direkte eller indirekte kan benyttes av allmennheten. Den får imidlertid anvendelse på passasjerer som har billetter utstedt i henhold til et luftfartsselskaps eller en reisearrangørs bonusprogram eller et annet kommersielt program.

⁽¹⁾ EFT L 240 av 24.8.1992, s. 1.

⁽²⁾ EFT L 158 av 23.6.1990, s. 59.

4. Denne forordning får anvendelse bare på passasjerer som transporteres med motoriserte luftfartøyer med faste vinger.

5. Denne forordning får anvendelse på alle utførende luftfartsselskaper som yter transport av passasjerer som omfattes av nr. 1 og 2. Dersom et utførende luftfartsselskap som ikke har inngått avtale med passasjerer oppfyller forpliktelser i henhold til denne forordning, skal det anses for å gjøre dette på vegne av personen som har inngått en avtale med passasjerer.

6. Denne forordning skal ikke berøre passasjerers rettigheter i henhold til direktiv 90/314/EØF. Denne forordning får ikke anvendelse i tilfeller der en pakkereise innstilles av andre årsaker enn en innstilt flyging.

Artikkel 4

Nektet ombordstigning

1. Når et utførende luftfartsselskap har rimelig grunn til å forvente at det må nekte ombordstigning på en flyging, skal det først oppfordre frivillige til å gi avkall på sin reservasjon mot visse ytelser på vilkår som avtales mellom den berørte passasjer og det utførende luftfartsselskap. Frivillige skal gis assistanse i samsvar med artikkel 8, og denne assistansen skal komme i tillegg til ytelsene nevnt i dette nummer.

2. Dersom det ikke melder seg et tilstrekkelig antall frivillige til at de resterende passasjerene med reservasjon kan komme med på flygingen, kan det utførende luftfartsselskap nekte passasjerer ombordstigning mot deres vilje.

3. Dersom passasjerer nektes ombordstigning mot sin vilje, skal det utførende luftfartsselskap umiddelbart gi dem erstatning i samsvar med artikkel 7 og yte dem assistanse i samsvar med artikkel 8 og 9.

Artikkel 5

Innstilt flyging

1. Dersom en flyging innstilles, skal de berørte passasjerene:

- a) tilbys assistanse av det utførende luftfartsselskap i samsvar med artikkel 8, og
- b) tilbys assistanse av det utførende luftfartsselskap i samsvar med artikkel 9 nr. 1 bokstav a) og artikkel 9 nr. 2, samt ved omruting når rimelig forventet avgangstid for den nye flygingen er minst dagen etter planlagt avgang for den innstilte flygingen, assistansen angitt i artikkel 9 nr. 1 bokstav b) og c), og
- c) ha rett til erstatning fra det utførende luftfartsselskap i samsvar med artikkel 7, med mindre:
 - i) de opplyses om den innstilte flygingen minst to uker før planlagt avgangstid, eller

- ii) de opplyses om den innstilte flygingen mellom to uker og sju dager før planlagt avgangstid og tilbys omruting slik at de kan reise høyst to timer før planlagt avgangstid og ankomme det endelige bestemmelsessted senest fire timer etter planlagt ankomstid, eller

- iii) de opplyses om den innstilte flygingen mindre enn sju dager før planlagt avgangstid og tilbys omruting slik at de kan reise høyst en time før planlagt avgangstid og ankomme det endelige bestemmelsessted senest to timer etter planlagt ankomstid.

2. Når passasjerene opplyses om en innstilt flyging, skal de opplyses om eventuell alternativ befordring.

3. Et utførende luftfartsselskap skal ikke være pålagt å betale erstatning i samsvar med artikkel 7 dersom det kan godtgjøre at den innstilte flygingen skyldes ekstraordinære omstendigheter som ikke kunne vært unngått selv om alle rimelige tiltak var truffet.

4. Bevisbyrden med hensyn til om og når passasjerer er blitt opplyst om den innstilte flygingen skal påhvile det utførende luftfartsselskap.

Artikkel 6

Forsinkelse

1. Når et utførende luftfartsselskap med rimelighet forventer at en flyging vil bli forsinket i forhold til planlagt avgangstid:

- a) med to timer eller mer for alle flyginger på høyst 1 500 kilometer, eller
- b) med tre timer eller mer for alle flyginger innenfor Fellesskapet på mer enn 1 500 kilometer og alle andre flyginger på mellom 1 500 og 3 500 kilometer, eller
- c) med fire timer eller mer for alle flyginger som ikke omfattes av bokstav a) eller b),

skal det utførende luftfartsselskap tilby passasjerene:

- i) assistansen angitt i artikkel 9 nr. 1 bokstav a) og artikkel 9 nr. 2,
- ii) assistansen angitt i artikkel 9 nr. 1 bokstav b) og artikkel 9 nr. 1 bokstav c) når rimelig forventet avgangstid er minst dagen etter den tidligere kunngjorte avgangstid,
- iii) assistansen angitt i artikkel 8 nr. 1 bokstav a) når forsinkelsen er på minst fem timer.

2. Under alle omstendigheter skal assistansen tilbys innenfor ovennevnte frister for hver distansekategori.

*Artikkel 7***Rett til erstatning**

1. Når det vises til denne artikkel skal passasjerene motta erstatning som følger:

- a) 250 euro for alle flyginger på høyst 1 500 kilometer,
- b) 400 euro for alle flyginger innenfor Fellesskapet på over 1 500 kilometer og alle andre flyginger på mellom 1 500 og 3 500 kilometer,
- c) 600 euro for alle flyginger som ikke omfattes av bokstav a) eller b).

Avstanden skal fastsettes på grunnlag av det siste bestemmelsessted der nektet ombordstigning eller innstilt flyging fører til at passasjerens ankomst forsinkes i forhold til planlagt ankomsttid.

2. Når passasjerer tilbys omruting til det endelige bestemmelsessted på en annen flyging i henhold til artikkel 8, og ankomsttiden ikke går ut over planlagt ankomsttid på den opprinnelig reserverte flygingen

- a) med to timer for alle flyginger på høyst 1 500 kilometer, eller
- b) med tre timer for alle flyginger innenfor Fellesskapet på over 1 500 kilometer og alle andre flyginger på mellom 1 500 og 3 500 kilometer, eller
- c) med fire timer for alle flyginger som ikke omfattes av bokstav a) eller b),

kan det utførende luftfartsselskap redusere erstatningen omhandlet i nr. 1 med 50 %.

3. Erstatningen omhandlet i nr. 1 skal utbetales kontant, ved elektronisk bankoverføring, bankgiro eller sjekk eller, etter skriftlig avtale med passasjerens, i reisekuponger og/eller i form av andre tjenestetelser.

4. Avstandene angitt i nr. 1 og 2 skal måles etter metoden for storsirkelrute (ortodromisk rute).

*Artikkel 8***Rett til refusjon eller omruting**

1. Når det vises til denne artikkel, skal passasjerens ha valget mellom:

- a) ...– refusjon innen sju dager i henhold til bestemmelsene i artikkel 7 nr. 3, av hele billettprisen for den del eller de deler av reisen som ikke har funnet sted, og for den del eller de deler som har funnet sted dersom flygingen ikke lenger har noe formål i forhold til passasjerens opprinnelige reiseplan, samt, dersom det er relevant,
 - en returflyging snarest mulig til det første avgangsstedet,
- b) omruting snarest mulig, på tilsvarende transportvilkår, til det endelige bestemmelsessted, eller

c) omruting på tilsvarende transportvilkår til det endelige bestemmelsessted på en senere dato etter passasjerens eget valg, dersom det er ledige seter.

2. Nr. 1 bokstav a) skal også gjelde for passasjerer med flyginger som er en del av en pakkereise, med mindre retten til refusjon følger av direktiv 90/314/EØF.

3. Når en by, et byområde eller en region betjenes av flere lufthavner og det utførende luftfartsselskap tilbyr en passasjer flyging til en annen lufthavn enn den lufthavn passasjerens hadde bestilt, skal det utførende luftfartsselskap dekke kostnaden ved befordring av passasjerens fra den alternative lufthavnen enten til den lufthavnen reservasjonen gjaldt, eller til et annet nærliggende bestemmelsessted avtalt med passasjerens.

*Artikkel 9***Rett til ivaretaging**

1. Når det vises til denne artikkel, skal passasjerens tilbys gratis:

- a) måltider og forfriskninger som står i rimelig forhold til ventetiden,
- b) hotellinnkvartering i tilfeller der
 - en eller flere ekstra overnattinger er nødvendig, eller
 - et lengre opphold enn det passasjerens hadde planlagt, er nødvendig
- c) transport mellom lufthavnen og innkvarteringsstedet (hotell eller annet).

2. I tillegg skal passasjerens tilbys å foreta to telefonsamtaler eller å sende to teleks-, telefaks- eller e-postmeldinger gratis.

3. Ved anvendelse av denne artikkel skal det utførende luftfartsselskap ta særlig hensyn til behovene hos bevegelsehemmede personer og eventuelle personer som følger dem, samt til behovene hos barn uten ledsager.

*Artikkel 10***Oppgradering og nedgradering**

1. Dersom et utførende luftfartsselskap plasserer en passasjer i en høyere klasse enn den billetten var kjøpt til, kan det ikke forlange ytterligere betaling.

2. Dersom et utførende luftfartsselskap plasserer en passasjer i en lavere klasse enn den billetten var kjøpt til, skal det innen sju dager, i henhold til bestemmelsene i artikkel 7 nr. 3, refundere

a) 30 % av billettprisen for alle flyginger på høyst 1 500 kilometer, eller

- b) 50 % av billettprisen for alle flyginger innenfor Fellesskapet på over 1 500 kilometer, unntatt flyginger mellom medlemsstatenes europeiske territorium og de franske oversjøiske departementer, og for alle andre flyginger på mellom 1 500 og 3 500 kilometer, eller
- c) 75 % av billettprisen for alle flyginger som ikke omfattes av bokstav a) eller b), herunder flyginger mellom medlemsstatenes europeiske territorium og de franske oversjøiske departementer.

Artikkel 11

Bevegelseshemmede personer og personer med særlige behov

1. Utførende luftfartsselskaper skal prioritere befordring av bevegelseshemmede personer og eventuelle personer eller godkjente førerhunder som følger dem, samt barn uten ledsager.
2. Ved nektet ombordstigning, innstilt flyging og forsinkelser uansett varighet, skal bevegelseshemmede personer og eventuelle personer som følger dem samt barn uten ledsager ha rett til ivaretaking i henhold til artikkel 9 snarest mulig.

Artikkel 12

Ytterligere erstatning

1. Anvendelsen av denne forordning skal ikke berøre en passasjers rett til ytterligere erstatning. Erstatning gitt i henhold til denne forordning kan trekkes fra en slik erstatning.
2. Uten at relevante prinsipper og bestemmelser i nasjonal lovgivning, herunder rettspraksis, berøres, får nr. 1 ikke anvendelse på passasjerer som frivillig har gitt avkall på sin reservasjon i henhold til artikkel 4 nr. 1.

Artikkel 13

Regress

Når det utførende luftfartsselskap betaler erstatning eller oppfyller de andre forpliktelser det er pålagt i henhold til denne forordning, kan ingen bestemmelse i denne forordning tolkes som en begrensning av luftfartsselskapets rett til å søke erstatning fra noen, herunder tredjemann, i samsvar med gjeldende nasjonal lovgivning. Særlig begrenser denne forordning på ingen måte det utførende luftfartsselskaps rett til å kreve refusjon fra en reisearrangør eller en annen person som det utførende luftfartsselskap har inngått en avtale med. På samme måte kan ingen bestemmelse i denne forordning tolkes som en begrensning av den rett en reisearrangør eller annen tredjemann enn passasjerer som et utførende luftfartsselskap har inngått avtale med, har til å kreve refusjon eller erstatning fra det utførende luftfartsselskap i samsvar med gjeldende relevant lovgivning.

Artikkel 14

Plikt til å informere passasjerene om deres rettigheter

1. Det utførende luftfartsselskap skal sikre at det ved innsjekkingsranken, godt synlig for passasjerene, finnes en lett leselig melding med følgende ordlyd: «Dersom du nektes ombordstigning eller din flyging er innstilt eller er forsinket i minst to timer, kan du få et eksemplar av bestemmelsene om dine rettigheter, særlig med hensyn til erstatning og assistanse, ved innsjekkingsranken eller utgangen til flyet».
2. Et utførende luftfartsselskap som nekter ombordstigning eller innstiller en flyging, skal gi alle berørte passasjerer en skriftlig melding om bestemmelsene om erstatning og assistanse i henhold til denne forordning. Det skal også gi en tilsvarende melding til alle passasjerer som berøres av en forsinkelse på minst to timer. Passasjerene skal også gis detaljerte skriftlige opplysninger om hvor det nasjonale organ som omhandles i artikkel 16, kan kontaktes.
3. Egnede alternative midler skal brukes ved anvendelse av bestemmelsene i denne artikkel med hensyn til blinde og synshemmede.

Artikkel 15

Uberettigede unntak

1. Forpliktelser overfor passasjerer i henhold til denne forordning kan ikke begrenses eller oppheves ved f.eks. et unntak eller en klausul i transportavtalen.
2. Dersom et slikt unntak eller klausul likevel anvendes overfor en passasjer, eller dersom passasjerer ikke har fått korrekt informasjon om sine rettigheter og derfor har godtatt erstatning som er mindre enn den som er fastsatt i denne forordning, skal passasjerer fortsatt ha rett til å ta de nødvendige rettslige skritt overfor vedkommende domstoler eller organer for å få ytterligere erstatning.

Artikkel 16

Overtredelse

1. Hver medlemsstat skal utpeke et organ med ansvar for gjennomføringen av denne forordning når det gjelder flyginger fra lufthavner på medlemsstatens territorium og flyginger fra en tredjestat til slike lufthavner. Der det er hensiktsmessig skal dette organ treffe de nødvendige tiltak for å sikre at passasjerenes rettigheter respekteres. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om hvilket organ som er utpekt i samsvar med dette nummer.

2. Uten at artikkel 12 berøres kan enhver passasjer inngi klage til et organ utpekt i henhold til nr. 1, eller til et annet vedkommende organ utpekt av en medlemsstat, om en overtredelse av denne forordning i en lufthavn på en medlemsstats territorium eller i forbindelse med en flyging fra en tredjestat til en lufthavn på dette territoriet.

3. De sanksjonene som medlemsstatene fastsetter for overtredelser av denne forordning, skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.

Artikkel 17

Rapportering

Kommisjonen skal senest 1. januar 2007 framlegge for Europaparlamentet og Rådet en rapport om anvendelsen og resultatene av denne forordning, særlig med hensyn til:

- forekomsten av nektede ombordstigninger og innstilte flyginger,
- en mulig utvidelse av denne forordnings virkeområde til passasjerer som har en avtale med et EF-luftfartsselskap eller en reservasjon på en flyging som er del av en

«pakketur» som kommer inn under direktiv 90/314/EØF, og som reiser fra en lufthavn i en tredjestat til en lufthavn i en medlemsstat, på flyginger som ikke utføres av et EF-luftfartsselskap,

- en eventuell revurdering av erstatningsbeløpene nevnt i artikkel 7 nr. 1.

Rapporten skal om nødvendig følges av forslag til regelverk.

Artikkel 18

Oppheving

Forordning (EØF) nr. 295/91 oppheves.

Artikkel 19

Ikrafttredelse

Denne forordning trer i kraft 17. februar 2005.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utfærdiget i Strasbourg, 11. februar 2004.

For Europaparlamentet

P. COX

President

For Rådet

M. McDOWELL

Formann